

MISIJNÍ POSLÁNÍ CÍRKVE

(Elaboráty PO ve smyslu usnesení 21.synodu č. II/14)

I. Elaborát PO teologického:Úvodem

Ježíš Kristus přichází jako živý Pán ke svému lidu, pozvedá nás z naší skleslosti (Iz 40,29-31), připomíná nám svá zaslíbení (Ř 15,21) a volá nás, abychom se spolu s ním vydali na nové cesty (Mk 1,36-38).

Jedním z úkolů, jimiž se naše církve v posledních generacích zaměstnávala, byla péče o velmi značnou část těch pokřtěných členů, kteří ztratili víru a církvi se odcizili. Tato péče o okrajové členy se u nás obvykle nazývá evangelizace, zatímco misí se dosud rozumělo získávání nových údů církve z oblasti neevangelických a zvláště zvěstování evangelia nepokřtěných ve vzdálených pohanských národech (tzv. zámořská misie). Hledat ztracené a zahynulé zůstává ovšem trvalým úkolem všech našich sborů i nadále (Mt 18,12n a Zj 3,2).

Dnes však jsme postaveni před zcela nový úkol: V druhé polovině našeho století došlo v samotných evropských národech, jež dosud platily za křesťanské, ke změně, kterou mnozí dosud odmítají vzít na vědomí a pro jiné je překvapením, z něhož se dosud nevzpamatovali: církve – dosud národní – se staly uprostřed společnosti menšinou a jsou obklopeny stále vzrůstajícím počtem těch, kteří ještě evangelium neslyšeli, neuvěřili a nebyli pokřtěni. A tak si sbory, jednotlivci i skupiny naší církve postupně uvědomují, že se jim uprostřed všeho umenšování i vnitřního chřadnutí počíná otvírat nadějný pohled pro zcela novou službu: „Kažte evangelium všemu stvoření“ (Mk 16,15). Přitom však nemůžeme přehlédnout a musíme vyznávat, že současný stav naší církve nese stopy Božího soudu a tak se s tává výzvou k hlubokému pokání tam, kde jsme zúžili své nejvlastnější povolání na práci uvnitř církve bez trvalého zájmu o všechny mimo ni. Kristův lid nemůže mít dobré svědomí před Bohem i před lidmi, jestliže žije uprostřed společnosti, která zůstává bez zvěsti o lásce, odpuštění a smíření Božím. Pokání zde docela prakticky znamená začít bez průtahů nově promýšlet a uskutečňovat Kristův misijní příklad. To, co tu našim sborům předkládáme, je jedním z prvních pokusů zamyslet se nad misijní službou církve dnes.

Boží misie

Od samého začátku spasitelného díla Hospodin připravoval vysvobození a nový život pro všechny lidi a národy. I když zprvu ze všech vyvolil jen jednoho jediného, Abrahama, myslel už při jeho vyvolení na všechny: „V tobě dojde požehnání všechno člověčenstvo.“ (Gn 12,3). Tento svůj původní záměr Hospodin nikdy nevzdal a žádnou vzpourou svého

vyvoleného lidu ani odporem pohanských národů se od něj nedal odradit. Ani ve chvílích, kdy jeho dosavadnímu dílu hrozilo ztroskotání, nepouští Hospodin ze zřetele nejbližší končiny. Ba právě zde, v babylonském zajetí, nejde Bohu jen o zachování Izraele, nýbrž o naději pro všechny lidi a národy (Iz 49,6; 51,4-5). Čteme-li celou sbírku tzv. druhého Izajáše, která pochází z doby zajetí, žasneme nad tím, jak právě ve chvíli a na místě, kde bychom to nejméně čekali, zaznívají nová a nová zaslíbení Boží pomoci pro všechny. Právě zde se otevírají nové výhledy až k těm nejzazším a od Hospodina nejbližším. V okamžiku, který vyvolený lid pokládá za konečnou katastrofu, kde pochybuje o sobě i o svém Bohu, Hospodin vztahuje ruku k záchraně všech, kteří dosud trpí pod vládou svých vin a pohanského tmářství (Iz 53). Je-li tomu tak i ve Starém zákoně, pak nepřekvapí, že Nový zákon, když mluví o dovršení díla Božího milosrdenství, potvrzuje, že toto dílo bylo dokonáno a platí pro všechny: „Ježíš Kristus je smířící obět' za naše hříchy, ale ne jenom za naše, ale za hříchy celého světa (1J 2,2). Tak je Ježíš Kristus ztělesněním a dovršením Boží misie: „Jako mne poslal Otec...“ (Jan 20,21). V něm je odstraněna hradba dělící dosud vyvolený lid izraelský od pohanských národů (Ef 2,11-19). Bůh si nyní přeje, aby se o tom všichni pohané bezodkladně dověděli, tomu uvěřili a za to jej chválili (Řím 15,7-12).

Misie církve

Boží misie není posláním Ježíše Krista ukončena. Vzkříšený a na nebe vstupující Kristus se ujímá vlády nad celým světem. Tuto svou vládu uskutečňuje tak, že své učedníky zmocňuje Duchem svatým a posílá je zvěstovat své evangelium všem lidem a všem národům, aby z nich činili nové Kristovy učedníky (Mt 28,18-20; Mk 16,15-16; Jan 20,21; Sk 1 8). Tato misijní služba apoštolů se pak stává trvalým úkolem všech dalších generací církve a je jediným důvodem její existence na světě.

Misijní naděje

Svého misijního poslání se má církev ujmout a má je konat radostně a nadějně. Smí a má mít naději pro každého člověka. Naděje je trpělivá, dovede čekat, není s nikým hned hotová, má dlouhý dech. Po prvních neúspěších žádného neodepisuje. Nedá se odradit ani dlouhou trvajícím uzavřeností. Bojuje s předsudky vlastními i cizími. Všichni dnes velice potřebujeme dát se povzbuzovat k této živé misijní naději.

To však naprosto neznamená, že nám je uloženo prosazovat evangelium všemi prostředky. Evangelium je Božím pozváním k svobodnému rozhodnutí víry a nesnáší se s žádnými formami nátlaku. V tom je jeho krása a sláva! Tam, kde evangelium narazí na zásadní a trvalý odpor, má misijní svědectví umlknout (Mt 10,14n).

Misijnost našich sborů

Při budování našich sborů jsme dosud mysleli převážně na jejich zachování pro ty, kdo v nich žijí a vyrůstají. Jestliže vážně přijímáme Kristovo misijní pověření, dojde i v našich sborech k závažným změnám. Ve sboru se všechno bude muset podrobit tomu našemu nejbližšímu poslání. Každé bohoslužby budou odpovědně a promyšleně utvářeny s ohledem na člověka – třeba toho jediného - , který je tu s námi poprvé. Písně, modlitby a kázání mají být pro něho srozumitelné. Čteme-li pozorně 14. kapitolu 1. epištoly Korintským, vidíme, jak důrazně apoštol vyžaduje, aby bylo ve shromáždění všechno určováno ohledem na „nezasvěcené a nevěřící“ (v.23). nejde však pouze o srozumitelnost řeči: celý život sboru má být přitažlivou ukázkou nového života, jehož cílem je Boží oslavení a jehož náplní je vzájemná láska, důvěr, úcta a svoboda. Stěží se nám podaří člověka oslovit a získat jej misijním zvěstováním, jestliže za tímto zvěstováním nebude vidět společenství těch, kteří byli evangeliiem podmaněni a mezi nimiž smí najít svůj nový duchovní domov.

Tak dochází k misijní službě celého sboru, za níž mají účast všichni jeho členi. Při vši

své zásadní otevřenosti vůči světu (1Kor 5,10; Jan 17,14-18) se sbor důsledně a nekompromisně spravuje řády Božího království. Sbor plní své misijní poslání také tak, že je na něm vidět jasně konturovaná odlišnost nového Božího lidu. Uprostřed starého věku staví proti nenávisti lásku, křivdy přemáhá odpuštěním, do lhůstevnosti, která se už se vším smířila, vnáší novou naději, konsumenty životní styl překonává citlivým ohledem na druhého a vzájemným sdílením; proti ustrašenosti, která se pohodlně všemu přizpůsobuje, nabízí svobodu a odvahu, která je zakotvena v jistotě Kristova vítězství; uprostraňuje slabým, nepodléhá duchu doby a celou existenci staví do služby Ukřižovaného a Vzkříšeného Pána. Tak v prorockém činu (jednání) prozařuje do světa sláva nového života.

Misie prakticky

V bibli se mluví o tom, že církve rozpoznávala u některých svých služebníků zvláštní obdarování (charisma) pro misi a že je na přímý příkaz Ducha svatého k misijní službě oddělovala, ordinovala (Sk 13,1-5). Duch svatý si přeje, aby v církvi vždy byli takoví, kteří jsou ze všech ostatních služeb vyvázáni a plně se věnují jen misijnímu kázání evangelia (1Kor 1,17). Vedle toho má každý sbor v obvodu svého působení k misijnímu zvěstování pověřovat své – k tomuto úkolu obdařené – členy („zvěstovatele evangelia“ Ef 4,11). I potom zůstane každému pokřtěnému úkol vydat svědectví všem hledajícím (1Pt 1,9).

Všem, kteří jsou k misijní službě mimořádně obdařeni, pokládáme za užitečné povědět toto: Duchy svatému nemůže církve určovat cesty a prostředky. Každý, Duchem svatým k misijní službě obdařený, smí uplatňovat svou originalitu. Jakkoli samostatně však charismatik v misijní službě pracuje, nebude nikdy moci přistupující trvale vázat na svou osobu a skupinu, ale povede je ke Kristu, a proto do obecnosti sboru, kterým byl ke své službě pověřen. Sborům pak budiž naléhavě připomenuto, že jsou zavázány otevírat své společenství všem nově přicházejícím a celým životem jim dosvědčovat pravdu evangelia, kterou právě poznali. Naše sbory budou muset stále více překonávat svou tradičnost a strnulost a osvědčovat kristovskou svobodu v ohleduplnosti, pohyblivosti a vynalézavosti vůči všem (Gal 2,11nn; Řím 14,15-23). Vždyť evangelium, které jim bylo svěřeno, neznamena jen obohacení přirozeného života; na jeho přijetí závisí věčný život.

Cíl misie

Cílem misijního zvěstování s působení je křest toho, kdo dospěl k rozhodnutí víry. Ten, kdo uvěřil, je křtem zapojen do těla Kristova a jako jeho živý úd přijímá svou zvláštní funkci podle obdarování, které je mu svěřeno (Ef 4,11-32). V žádném případě však nesmí církve misii sledovat „své“ cíle: např. získání vnějšího vlivu, zajištění svého postavení ve společnosti atp. Přidá-li Pán k našemu společenství ty, které povolá k spáse (Sk 2,47), bude to zajisté důvod k vděčné radosti, nikoli k pocitu sebeuspokojení či nadřazenosti. V této souvislosti pokládáme za nutné povědět našim sborům také toto: misijně sloužící církve si má být v střízlivosti víry vědoma i toho, že toto její dílo je velmi často provázeno nesením kříže (Sk 5,41 a hned za tím první mučedník Štěpán).

Misie a ekumena

Pro sbor, jehož pohled je obrácen k misii, je zvláště bolestné, že se obecná církev rozštěpila do celé řady církví a denominací, které spolu často nežijí v lásce a tak se stávají překážkou účinné misijní služby. Věříme, že Kristus je silnější než toto naše rozdělení a s nadějí vyhlížíme doby, kdy dojde k sblížení a sjednocení všech, kteří Krista vyznávají. Dokud k tomu nedojde, chceme vidět v jednotlivých typech křesťanských církví rozmanitě obdarovaná společenství, která z Kristova evangelia vypočetla zvláštní důrazy a vzájemně si svým poznáním slouží. Jednotě církve – s ohledem na naše misijní poslání – chceme napomáhat vzájemnou úctou a respektem k službě druhých, spoluprací k lepšímu

vyrozumívání biblického svědectví a misijní služby. Proto odmítáme všechny formy církevní konkurence a proselytismu. Svůj bezprostřední cíl vidíme – opět s ohledem na misijní poslání nám všem dané – ve společném slavení stolu Páně.

Misie a konec

Svědkové Nového zákona byli přesvědčeni, že čas vyměřený jednotlivcům i národům trvá a jde dál jen proto, že milosrdný Bůh chce každému dopřát, aby se dověděl o záchraně a životě, který mu je v Božím království připraven. Smrt a vzkříšení Kristovo se nestaly nadarmo! Bůh miluje všechny lidi, dobré i zlé, věřící i nevěřící, náboženské i nenáboženské. V nich ve všech hledá a nepřestane hledat své ztracené děti. Proto nemá církev žádné vyšší poslání než poslání misijní: všemu světu, všem lidem a národům doručit Kristovo evangelium, všechny lidi pozvat k víře v Spasitele světa, Ježíše Krista. Čím horlivěji a pilněji církev toto poslání plní, tím více se blíží vítězství a naplnění Božího království, vlády pravdy a spravedlnosti, lásky a pokoje pro všechny lidi a národy, které už Ježíš Kristus smířil v Bohem (Mt 14,14; Řím 11,11-15; 2Pt 3,9).

Úkoly pro staršovstva a sbory:

Staršovstva v našich sborech nesou s ohledem na misijní poslání Kristovy církve odpovědnost za to:

- 1) že v každém kázání bude jasně a srozumitelně vyjádřen střed evangelia:
  - a) Vyhlášení vlády Ježíše Krista nad světem. Této vlády se Kristus ujal svým nanebevstoupením a uskutečňuje ji sesláním Ducha svatého.
  - b) Výzva k přijetí Božího smíření a k poslušnému následování Ježíše Krista.Každé kázání má mít na zřeteli jak oslovení těch, kdo se s evangeliem setkávají poprvé, tak i trvalou přípravu všech členů sboru k jejich vlastnímu misijnímu zvěstování. Staršovstva mají soustavně pečovat o to, aby všichni posluchači kázání rostli tak, aby sami mohli druhým posloužit zvěstí evangelia.
(„Za takovou dobu už byste měli být sami učitelé, a zatím opět potřebujete, aby vás někdo učil abecedě Boží řeči.“ Žd 5,12)
- 2) že trápení a otázky lidí žijících za hranicemi církve i problémy celého světa budou v každých bohoslužbách předmětem přimluvných modliteb celého sboru. Jen tak může docházet k obnově bohoslužeb, které se stávají místem zápasu o svět, jemuž platí Kristova oběť.
- 3) že slavení večeře Páně se stane místem, kde je celý sbor pověřován „diakonií“ a poslán sloužit všem potřebným“ dětem, nemocným, starým, opuštěným a jakkoli strádajícím.
- 4) že sbor bude překonávat sobecké soustředění na svůj vlastní život a ponese odpovědnost za poslání církve celé. Proto bude ochoten uvolňovat své pracovníky pro službu v jiných sborech a k úkolům, které přesahují jeho hranice.
- 5) že ti, jejichž zájem bude probuzen misijní službou církve, najdou ve společenství bratry a sestry, kteří je v lásce přijmou a spolu s kazatelem je budou připravovat k přijetí křtu.
- 6) Staršovstva budou usilovat o to, aby učení a vyznání církve pro misijní službu bylo v době co nejkratší přiměřeně a srozumitelně vyjádřeno v novém katechismu.

II. Elaborát PO evangelizačního

Úvodem

Za posledních 30 let zaznamenala naše církev úbytek přibližně jedné čtvrtiny evidovaných členů. Tento úbytek představuje 60 velkých sborů nebo 2 velké senioráty. Ruku v ruce s touto ztrátou pozorujeme pokles účasti na všech shromážděních a podstatně zvýšený věkový průměr těch, kdo se sborového života účastní.

Úbytek počtu členů byl zprvu prudký, v posledních letech je povlnnější. Ale i tam, kde se zpomalil, odepisujeme každým rokem další členy. Výjimkou (ojedinělou) je několik sborů v místech, kde jsou příznivé podmínky pro získání bytu nebo zaměstnání. Tyto přírůstky jsou ovšem na úkor rodných sborů. Převažují sbory, kde počet členů poklesl o polovinu i více. Několik sborů se změnilo natolik, že zůstaly neobsazeny.

Faktory úbytku

Činitelů, které způsobily tento odliv, je mnoho a většinou působily a působí současně. Vyjmenujme aspoň ty nejzávažnější:

- a) V posledních desítkách let se podstatně změnila „nálada“ vůči církvi. Zatímco po 1. světové válce byla (zvl. pro nekatolické církve) příznivá, dnes není žádnou ctí patřit k církvi.
- b) Tento nevlídný pohled na církev jistě není způsoben jen ateistickou školou a výchovou, i když výchova a sdělovací prostředky působí.
- c) Podíl na snížení počtu členů církvi má i postupující sekularizace v městech a zvláště na venkově. Proces sekularizace zasáhl i kazatele a jejich rodiny.
- d) To vše vede k zvlažení víry v rodinách a ve sborech.
- e) Zvýšená migrace odhalila, jak je evangelík vázán na konkrétní a známé společenství a jak slabá bývá vazba na Krista a jeho dílo mezi námi.
- f) Církev byla silně spjata s vrstvami nejvíce otřesenými změnami ve společnosti a mezi dělníky prakticky nepronikla vůbec.
- g) Za zmínku stojí i snížená populace a touha po vyšší životní úrovni také v našich řadách.
- h) Důležitým činitelem je i změněná situace v rodinách, způsobená zaměstnaností žen i zvýšenými pracovními nároky na muže.
- i) V přehledných poměrech venkova a malých měst sehrává určitou úlohu i nepřiznaný ostych až strach; ve větších městech je situace lehčí, neboť tam je člověk anonymní, ale také nedůvěřivý a neochotný k závaznějšímu společenství ve sborech typu evangelického.
- j) S lítostí si přiznáváme, že naší službě škodí i morální defekty a nedostatečná opravdovost a připravenost našich pracovníků
- k) Zdá se však, že nejzávažnější příčinou zmenšování naší církve je její nemisijní charakter; po generace jsme zvyklí na přírůstky narozením, výchovou a při funkcích. Přestupové hnutí bylo výjimkou; nebyli jsme na ně připraveni.

Situace vnitřní

Zatímco na přestupové hnutí po 1. světové válce jsme nebyli duchovně a pastoračně připraveni, bibličtější zvěstování a christologické prohlubování víry začalo přinášet ovoce. Ze soustředění na Bibli vyrostla nová generace kazatelů a presbyterů. Vliv J.L.Hromádky církve poněkud osvobodil pro přijetí nové situace po roce 1948 jako Božího soudu i dějinného úkolu v nových podmínkách. Ale víra našich sborů – pomíneme-li příklady několika výrazných svědků mezi námi – nebyla dost hluboká a zápalná, aby působila přitažlivě, jak je tomu u církvi s „výběrovým“ členstvím, jež rostou i v nepříznivých podmínkách.

Existuje však i falešná „přitažlivost“, kterou je třeba odmítnout: ta nahrává neochotě

moderního člověka žít a myslet náročně a rozhodovat se na vlastní odpovědnost. Církev, která volá k odpovědnému a náročnému životu, může sehrát důležitou úlohu v růstu a zrání osobnosti. Přitom však musí zůstat církví otevřenou i pro chudé na statky tělesné, duchovní a mravní a bránit se intelektuálnímu elitářství.

Nutnost misie

I když pohled, jež nám otvírá statistika, nás neponechává chladnými, není to hlavní a rozhodující důvod, pro který církev musí uvažovat o „misijním poslání církve“ a zařadit toto téma na svůj synod. Nikoli obavy o budoucnost naší církve, ale nové pochopení evangelia jako jediné cesty pro všechny a poslušnost slovu Kristovu uprostřed soudů je legitimním důvodem k misii. Pokud jsou nám lidé a jejich věčný úděl lhostejní, potud je předčasné a marné připomínat nutnost misie. Ale když Kristus v nás probudí novou odpovědnost za poslání, kterým své učedníky pověřil (Mt 28,18nn; Sk 1,6nn; aj.), i zármutek nad těmi, kdo zvolili nebezpečnou cestu, a dá nám svou záchrannou moc, pak se církev bez misie neobejde. Bez probuzeného svědomí bude přemýšlení o „nových cestách“ a „nových formách práce“ jen novou formou organizované nekajčnosti církve, která pozoruje svou neplodnost (nerodí znovuzrozené), ale nechce si přiznat příčinu a chce ujít Božím soudům lacino – bez pokání.

Když v Dillí 1961 došlo k sloučení Světové rady církví s Mezinárodní misijní radou, bylo tím názorně vyjádřeno, že misie je záležitostí celé církve (navíc v ekumenickém rozměru), nikoli zvláštní organizací nebo nadšených jedinců. Toto sjednocení v Dillí se má uskutečnit v církvi i ve sboru, ba i v srdci každého křesťana. Ale než se misie stane věcí celé církve, celého sboru, každého kazatele a presbytera, ba každého jejího člena, bude zatím třeba těch, kdo budou otázky misie víc než jiní promýšlet a praktikovat. To je posláním evangelizačních nebo misijních odborů ve sborech, v seniorátech a v církvi.

1. Co je misie

Vzkříšený Pán řekl: „Tak jako mne poslal Otec, tak já posílám vás“ (Jan 20,21n). Ježíš viděl svůj život i smrt jako Boží poslání („missio Dei“), jímž ho pověřil nebeský Otec. Nepřišel z vlastní vůle, ale jako vyslanec Boží.

Ježíšovo poslání

Na počátku své činnosti Ježíš vyjádřil své poslání citátem z proroka Izajáše (Iz 61,1-3 srov. L 4,18n): Přináší chudým radostnou zvěst, vyhlašuje zajatcům propuštění, slepým vrací zrak, zdeptaným přináší svobodu a vyhlašuje léto milosti Hospodinovy. Během svého působení toto poslání uskutečňuje tím, že hledá zahynulé a přináší jim spásu (Lk 9,56; 19,10) a volá hříšné ku pokání (Mt 9,10). Kam přichází, tam přináší zvěst i skutečnost Božího království. Vyvrcholením jeho poslání byla oběť života za hříchy lidí. Bůh se k jeho službě přiznal tím, že ho vzkřísil z mrtvých a posadil po své pravici (Sk 2,24).

Svým posláním Ježíš navázal na činy lásky, které Bůh konal od počátku skrze své posly: Abrahama, v němž byly požehnány všechny národy (Gn 12,3); skrze Josefa, aby zachránil s rodem patriarchů i Egypt (Gn 45,5); skrze Mojžíše, aby vysvobodil Izraele z otroctví (Ex 3); skrze Davida, aby porazil nepřítele nadpřirozené velikosti (1S 17); skrze proroky, aby vyřizovali soud i milost (Iz 6,9; Jr 1,7nn aj.). Nakonec Bůh poslal svého Syna (Ga 4,4-6).

Své poslání koná Ježíš dosud skrze svou církev. Ta má pokračovat v moci Ducha svatého tím, že přináší Boží svět do světa, v němž žijeme, nejen slovem, ale celým zaměřením života. Tak slouží Božímu království.

Poslání církve

Misijní úkol církvi určil její Pán.

- a) Má především vydávat svědectví o Ježíši (Sk 1,8). Naše poslání spočívá v tom, abychom beze strachu, statečně i pokorně druhým dosvědčili, že Ježíš odpouští hříchy, proměňuje srdce a dává nový život těm, kdo ho přijmou jako Pána svého života. Církev nesmí ani zamlčet, že Vzkříšený znovu přijde a bude soudit živé i mrtvé. Toto svědectví vydáváme nejen slovem, ale i příkladem života a poslušností Kristu.
- b) Má získávat Kristu učedníky. K tomu zaslibuje a dává svého Ducha. Vede je k rozhodnutí pro Krista, ke křtu a seznamuje je se vším, co Kristus přikázal. Těm, kdo zvou na jeho cestu, Kristus slibuje svou přítomnost (Mt 28,18nn).
- c) Má přinášet moc Božího království do všech oblastí lidského života (Mk 3,14; 16,15-20). Misie církve se nemůže omezit jen na oblast slova. Ježíš poslal své učedníky také uzdravovat, očisťovat a vymítat d'ábelství. Církev se musí ujímat také lidí nemocných, postižených a posedlých démonii pýchy, slávy a moci. Takto chápali misii apoštolé a prvotní církve (Sk 16,16nn.35nn; 1K 12,9n.28).
- d) Má dosvědčovat svou víru i ochotu nést pro Krista utrpení. Jsou chvíle, kdy jedině toto svědectví (martyrium = svědectví i utrpení) má opravdu váhu. Trpící Kristus zanechal příklad. Apoštol Pavel chápal své utrpení v souvislosti s utrpením Kristovým (Ko 1,24).

2. Dílo Ducha svatého

Už sám pojem Ducha svatého v sobě skrývá pohyb. Duch svatý je Bůh v akci (Jan 3,8 a Sk 2,2). „Duch svatý působí misijní a vyznavačský pohyb, vede na pochod, aby Evangelium obsáhlo svět.“ (P.H.Berkhof). Ježíš, nositel Ducha v plnosti (Jan 3,34), posílá své svědky a slibuje jim Ducha svatého (J 7,38n; L 24,49).

Událost letnic ukazuje na dvojí stránku působení Ducha svatého: Učedníci „naplnění Duchem svatým... s odvahou mluvili slovo Boží“ (Sk 4,31). Jejich svědectví současně nalezlo porozumivé naslouchání, jež vedlo k rozhodnutí víry (Sk 2,8.37; Sk 4,4). „Přítomnost Ducha se stává duchapřítomností mluvčího i slyšícího... Radost prolomí mlčení a kázání se stane zázrakem pro kazatele i posluchače.“ (R.Bohren). Přitom Duch svatý jedná při posluchačích Božího slova svobodně a doprovází kázání Slova mocnými činy (Sk 4,33).

Učedníci jsou Duchem svatým vedeni do modlitebního a svátostného společenství „po domích“, odkud vycházejí a svými chvalami a vyznáním získávají lid ke spáse (Sk 2,41-47). Tentýž Duch, který vede učedníky k soustředění, posílá je jak k pozvaným, tak i „na náměstí a do ulic města, na cesty a k ohradám, aby zvali na velikou večeři“ (L 14,15-24). Petra posílá k setníku Korneliovi (Sk 11,12), Pavla s Barnabášem na první misijní cestu (Sk 13,2nn), atd. I na cestách Duch svatý misionáře usměrňuje a vede (Sk 16,6n).

Dílo misie a evangelizace předpokládá, že sbor a církev je tělem Kristovým (Ef 4,11). Toto tělo Kristovo pracuje různými údy, rozličným obdarováním, charismaty. Jmenujme zde zejména dar prorockého slova a dar evangelizační (1K 14,1nn.24nn; Ef 4,11nn aj.). Misie může dnes vyrůst jen z touhy po Duchu svatém a jeho darech. Pouze Duchem probuzený a jeho dary obdarovaný sbor bude konat misii. „Čeho se pak naší církvi nedostává na prvním místě, není svoboda, ale probuzení z Ducha svatého.“ (J.Karafiát, Reformované listy 1901)

3. Postup misie

Ježíš Kristus jako Pán církve svým učedníkům nejen dal úkol být jeho svědky ve světě, ale zároveň též stanovil metodický postup a strategický plán pro plnění tohoto úkolu: Budete mi svědkové (1) v Jeruzalémě, (2) ve všem Judstvu, (3) Samaří a (4) až do posledních končin země (Sk 1,8). Učedníci mají začít tam, kde právě stojí, a pak v soustředných kruzích naplnit svět Evangeliiem. Kniha Skutků apoštolských sleduje postupné uskutečňování tohoto plánu etapu za etapou. První učedníci nejprve „naplnili Jeruzalém svým učením“ (Sk 5,28). Pak byli

křesťané vypuzeni „po Judsku a Samařsku“ a „kázali evangelium všude, kam přišli“ (Sk 8,1.4). Když pak i „v Samařsku přijali Boží slovo“ (Sk 8,14), vzbudil si Pán Saula, aby se svými pomocníky nesl Evangelium pohanským národům a zanesl je až do římské metropole (Sk 17,6; Sk 23,11).

Jako Pán Ježíš šel nejprve k zahynulým ovcím Izraele, tak k nim posílal i apoštoly (Mt 10,5n; 15,21nn). Také Pavel se důsledně přidržel tohoto postupu a nejprve kázal Evangelium vždy v synagogách (Sk 9,20; 13,5; 14,1; 18,4; 19,8). I pro nás zřejmě platí příkaz: „Jdi domů ke své rodině a pověz jim, jak veliké věci ti učinil Pán, když se nad tebou smiloval“ (Mt 5,19). Těkat svým zájmem po končinách země je bláhové (Př 17,24), nechopíme-li se díla, jež leží před rukama (Kaz 9,10).

Postup Jeruzalém – Judsko – Samaří – konec země není ovšem jen zeměpisný, nýbrž i eklesiologický. Nemáme pominout instituční církev, i kdyby se jevila povrchní a zkosnatělou. Její členové jsou pokřtěni a církev za ně proto nese zvláštní odpovědnost. Zatímco evangelizační úsilí je zaměřeno na členy vlastní církve, naše misijní odpovědnost se týká lidí i za hranicemi sboru a církve. Zkušenost nám nejednou připomene slova Ježíšova, že „první budou poslední a poslední první“ (Mt 9,30); přitom platí, že Evangelium je jak pro „církevní“ Židy tak pro „necírkevní“ Řeky (Ř 1,16n).

Soudobá misiologie (R. Winter) rozlišuje tři druhy misie:

- a) mezi lidmi téhož jazyka a kultury;
- b) mezi lidmi podobného jazyka a kultury;
- c) mezi lidmi radikálně odlišných jazyků a kultur (srov. Židy, Samaritány, Lykaonitské Sk 14,11).

Naléhavě je potřeba svědků všech tří typů. Naše odpovědnost se podobně týká našich spoluobčanů, cikánů v našem okolí i národů na jiných kontinentech. Misie by však měla začít od vlastního domova a města.

4. Misie a modlitba

Misijní zkušenosti prvotní církve a dějiny misie vůbec nás učí, že každé dílo evangelizace a misie bylo připraveno a nesenno modlitbami.

Modlitba jako očekávání na Ducha svatého je základem veškeré misijní služby (Sk 1,4; L 24,49). Misijní aktivita musí předcházet modlitební očekávání. Učedníci před letnicemi čekali „svorně a vytrvale“ na modlitbách (Sk 1,14). Jednomyslnost a vytrvalost je podmínkou i ovocem modliteb (srov. Sk 12,5; Ko 4,12 aj.). Z různých výrazů pro modlitbu (např. v 1Tim 2,1; Ef 6,18) lze soudit, že toto očekávání na Ducha mělo formu proseb i vzývání, chválení i díky za veliké činy Boží. Ve sboru by měl být aspoň malý modlitební kruh z těch, kdo takto očekávají.

Žádný sbor se nemůže obejít bez přímlov za služebníky slova. I tady je nám prvotní církev příkladem (Sk 4,24-31). Církev se modlila za své služebníky, když jim hrozilo nebezpečí (Sk 12,5). Ale i apoštolové považovali modlitby za prvořadé poslání vedle služby Slova (Sk 6,4). To mělo nesporně misijní dosah: „Slovo Boží se šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě velmi rostl“ (Sk 6,7). Také starší ve sborech, odpovědní pokračování služby, byli nesení modlitbami (srov. Sk 14,21nn; 1Te 5,12n). – Ani kazatel v dnešním sboru se neobejde bez přímlových modliteb.

Odpovědí na modlitby za misijní službu církve bude i misijní obdarování, které se objeví někdy docela nečekaně při kazateli nebo jiném pracovníkovi. Takto zaměřené modlitby byly vyslyšeny ve sboru v Syrské Antiochii, odkud byli vysláni první misionáři (Sk 13,1nn). Také později bylo jeho misijní dílo připravováno a nesenno přímlovými modlitbami, bez nichž by se mu neotevřely žádné dveře a nebylo by mu dáno pravé slovo (Ef 6,18n; 2Te 3,1; Ko 4,3.14 aj.)

5. Misie a druhý příchod Kristův

Misijní aktivita prvotní církve se napájela očekáváním brzkého příchodu Kristova ve slávě. Ukrácený čas činil ještě naléhavějším Kristův rozkaz jít po celém světě a nést Evangelium. Na splnění tohoto rozkazu jakoby téměř závisel příchod Božího království (Mt 24,14). Tak je možno rozumět i Kristově odpovědi na otázku učedníků před nanebevstoupením (Sk 1,5nn), kdy přijde království Boží: starostí učedníků má být misie, nikoli vypočítávání data Kristova příchodu. Apoštolská církev chápala odklad jeho příchodu (parúsie) jako projev Boží milosti, který chce všechny přivést ke spáse a poznání pravdy (2Pt 3,9). Misie a parúsie tedy spolu úzce souvisejí; církev nemá svou misijní vlnitost a lenivost Kristův příchod oddalovat.

Zeslábnutím očekávání Kristova příchodu se z církve ztrácela i misijní horlivost. Naopak jeho probuzené očekávání probouzelo v církvi i misijní odpovědnost a činnost. I dnes je možno říci, že misijně horlivé jsou ty církve či skupiny v církvi, které s Kristovým příchodem počítají, zatímco misijně sterilní jsou ti, kdo příchod Kristův a jeho království přestali vyhlížet a zabydleli se v tomto světě. Cesta k misijní horlivosti vede mimo jiné horlivým zvěstováním Kristova příchodu, připomínáním ukrácenosti času a úkolu, který z toho vyrůstá pro Kristovu církev.

6. Kdo má konat misii?

Misijní poslání je svěřeno všem Kristovým učedníkům bez rozdílu. Pro všechny platí slovo: „Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás.“ (Jan 20,21). Toto slovo nebylo řečeno jen dvanácti, nýbrž učedníkům, takže misijní úkol byl svěřen všem, kdo Krista přijali. Kristus po tomto rozkazu dal svého Ducha těm, které poslal. Misie není vyhrazena zvláštnímu stavu (např. kazatelům, misionářům, presbyterům), nýbrž je úkolem a pověřením každého učedníka Kristova. Nový zákon v tomto ohledu nezná rozdílu mezi věřícími.

Rozdíl nastává ovšem tam, kde se jedná o způsob poslání. Ne každý může dělat vše, co s posláním souvisí. Každému je určena jiná část poslání Kristova. To souvisí v dary Ducha svatého (charismaty), jež jsou dávány věřícím (viz Ž 12; 1K 12; Ef 4). Někteří naplňují „missio Dei“ (poslání Boží) slovem, jiní službou potřebným, jiní činěním divů, jiní opět utrpením pro Krista. Každé poslání má svou část a důstojnost a slouží tělu Kristovu. Co má kdo dělat, o tom rozhoduje Duch svatý, který dary rozděljuje.

Žádný věřící křesťan se nemůže vymlouvat, že by jemu nebyl misijní úkol svěřen (1Pt 3,15). Každý má být „připraven dát odpověď“ na otázku, co je naší nadějí, každý má získávat druhé pro Krista, každý má o něm vydávat svědectví.

Naše církve si příliš zvykla na to, že je tu skupina lidí, kteří mají svědectví za svůj úkol a povinnost. Členové církve jsou málo voláni k tomu, aby svůj život pochopili jako poslání, které jim při rozhodnutí pro Krista bylo svěřeno i se slibem Ducha svatého. Cestu k nápravě vidíme v jasném a zřetelném návratu ke svědectví Nového zákona, kde každý křesťan byl také misionářem.

7. Stav misijním služby v církvi

Misijní poslání může konat jen církev Duchem svatým probuzená a obnovená. Bez duchovního probuzení je i dobře míněná práce marným úsilím. I když se v církvi potřeba duchovní obnovy začíná pociťovat, zdá se, že se podstata této obnovy vcelku málo chápe. Zůstává vážnou otázkou, do jaké míry se v naší církvi rozumí otázce znovuzrození z Ducha svatého a zda k divu nového rodu také prakticky dochází. Že se o znovuzrození v církvi málo káže, bylo již před časem konstatováno. S tím souvisí znepokojující otázka, zda naši členové ve svém celku vůbec prožívají skutečnost víry v Ježíše Krista jako osobní záchranu, nebo ji přijímají pouze jako učení, jež jim zůstává vnitřně cizí, a zda pokání není chápáno spíše

v rovině myšlenkové, bez vnitřní proměny srdce a života. V praxi „táhne nás to více k důsledkům a aplikacím, než k opakování základu“ (M.Hájek, KR XXII.1).

Tato vyznavačská prázdnota je také příčinou malého pochopení pro evangelizaci a misii. To vyrůstá mimo jiné z nechuti přijmout pozitivní důrazy pietismu a probuzeneckého hnutí. Reformace, na niž naše církve ovšem věroučně navazuje, si otázku misie nekladla vůbec (J.Smolík). Pociťujeme povážlivý nedostatek misijního zaměření sborové práce. Často se za evangelizaci vydává to, co jí ve skutečnosti není. To, co bylo už v ekumeně rozpoznáno jako vlastní poslání církve a co je nejvlastnějším příkazem Kristovým, co je také teoreticky propracováno a prakticky s neobyčejnou aktivitou prováděno, v tom máme v naší církvi za sebou teprve první nesmělé krůčky. Sbory či skupinky, které se o něco v tomto smyslu pokoušejí, zůstávají zatím v misii a evangelizaci osamoceny.

8. Misijní možnosti a úkoly

V našich podmínkách je nezbytné a možné, aby sbory objevily odpovědnost za misijní poslání církve a promýšlely své misijní možnosti a úkoly. Misijní práce má dvě důležité složky:

- a) Evangeliem oslovit člověka, žijícího vedle nás.
- b) Pastýřsky dál vést ty, kdo byli takto osloveni.

Možnosti oslovení

Prvořadou možností, jak oslovit člověka, zůstávají všechny možnosti zvěstování v našich sborech, především při službách Božích, ale i ve všech složkách sborové práce. Už v přípravě je nutno pamatovat, že může být přítomen někdo, kdo přichází do sboru poprvé. Zvěstování má zaujmout a ukázat novou, jedinečnou možnost života v Kristu. Nepodceňujme ani to, co by učinilo bohoslužby přitažlivými a všechnu práci ve sboru zajímavou (písně, audiovizuální formy, ankety apod.).

Takové živé oslovení často umožní týmová příprava, která kazatelům pomůže konfrontovat Boží slovo se situací dnešního člověka. Někde se osvědčuje i týmové provedení: modlitba, čtení Písma, rozhovor, píseň, recitace, příklady a zkušenosti, technická příprava apod. Je to časově náročné, ale účinek bývá hlubší a spolupracovníci při tom rostou.

Kromě pravidelné sborové práce pořádají sbory sborové dny. Ty je možno využít misijně volbou témat a osobním pozváním. Témata je třeba formulovat aktuálně a poutavě a při jejich výkladu vést k jádru Evangelia, jímž je Ježíš Kristus a život s ním.

Někde se osvědčují evangelizační shromáždění, např. večery (i několik za sebou). Zvláště zde je důležitý výběr témat a jejich přitažlivá formulace (Štěstí lze najít; Je možno začít znovu; Umění žít s lidmi apod.). Výklady by měly být krátké, doplněné příklady a svědectvím, písněmi atd. Zde opět je nezbytná týmová příprava, která umožní hledat problémy dnešních lidí. Při zvaní se někdy podaří zaujmout i celou skupinu, kterou zaměstnává určitá otázka.

Novou příležitostí k misijnímu oslovení se mohou stát církevní svátky. O Vánocích a Velikonocích se často dají pozvat i lidi, u nichž zůstalo jen malé povědomí toho, co vlastně znamenají. (Někdy je vhodnou příležitostí i shromáždění na závěr roku.) To, co bývalo dříve pro kazatele břemenem, může být dnes vítanou příležitostí připomenout křesťanskou náplň těchto dnů. Někde se osvědčují slavnosti (vánoční na Štěpána a velikonoční v Pondělí velikonoční) s programem dětí a mládeže. Zde je vhodné využít křesťanské umění (hudbu, píseň, výtvarné umění apod.).

Vzácnou misijní příležitostí se stalo nové vydání Bible v novém překladu. Bible se tím pro mnohé stala přístupnější. Ale otevřít ji pomůže osobní uvedení do četby. Její prodej ve sborech by měl být vždy spojen s návodem, co v Písmu hledat, kde začít, jak číst apod.

Pro misijní práci bude nutno vychovávat sbory, a to dvojím způsobem. Aby byly

otevřené pro lidi s jejich otázkami a problémy. A aby každý člen sboru chápal misijní odpovědnost jako osobní úkol každého křesťana. Při zvěstování i pastorači je třeba probouzet vědomí, že ke křesťanskému životu patří vedle modlitby, čtení Písma, účasti na sborovém životě, podpory jeho díla a odpovědného života také rozhovory a víře s lidmi hledajícími.

To všechno může být připraveno a neseno jen modlitbami sboru, jednotlivců i skupin, nemá-li to vše zůstat jen lidským úsilím, ale stát se dílem Ducha svatého. Ten si užívá lidských nástrojů. O dary Ducha svatého – a ovšem o jeho ovoce mezi námi – bychom se měli začít soustředěně modlit. Bez horlivých proseb za Ducha svatého by byla misijní činnost a horlivost předčasná a marná.

Práce s oslovenými

Ti, kdo byli Evangeliiem osloveni, vyžadují individuální péči. Jejím cílem je pomoci k učednictví, k osobnímu vztahu víry ke Kristu, k osobním modlitbám i k vedení druhých na cestě víry. Tato péče by měla být zaměřena ke křtu (u dosud nepokřtěných) a k večeři Páně.

Důležitou součástí tohoto vedení je osobní úvod do čtení Písma svatého. Takto uvedený by měl pomáhat i dalším.

Ve sboru by se měly najít rodiny, které by se otevřely pro lidi hledající, aby oni přes ně našli ve sboru skutečný duchovní domov.

Ti, kdo byli Božím slovem osloveni, měli by ve sboru dostat příležitost k vyznání a k svědectví o své cestě víry. Jim by to pomohlo k ujasnění i utvrzení na cestě, sboru k radosti a povzbuzení, že si Ježíš Kristus i dnes povolává nové učedníky. Sbor při nich najde nepochybně i některé duchovní dary, potřebné pro budování sboru jako společenství těla Kristova. Tyto dary namnoze zůstávaly dosud neobjeveny a nevyužity.

Pro tuto práci budeme ve sboru potřebovat vhodnou pomůcku, která by sloužila při osobním uvádění do základů víry a zbožnosti, do Písma a do života s Kristem. Takovou pomůcku bychom potřebovali dát lidem do ruky.

A opět – bez přímluvných proseb za každého hledajícího by to bylo jen lidské dílo a nikoli dílo Ducha svatého při lidech.